Motion

1984/85: 1126

Stig Alftin och Iris Mårtensson

Vattenkraftens utbyggnad i Gävleborgs län

Riksdagen beslutade i juni 1984 om en plan för vattenkraftsutbyggnad till 66 TWh/år. I beslutet angavs, i enlighet med regeringens förslag, att en plan för att uppnå denna nivå bör omfatta 3,8 TWh/år.

I riksdagsbeslutet redovisades projekt motsvarande ca 2,8 TWh. Det uppdrogs därför åt regeringen att återkomma till riksdagen avseende den del av planen som kan erfordras för att uppfylla riksdagens beslut. En nu föreliggande departementspromemoria har utarbetats av en arbetsgrupp med representanter för finans-, jordbruks-, bostads- och industridepartementen. Promemorian har blivit föremål för en bred remissbehandling.

När det gäller aktuella älvsträckor och utbyggnadsprojekt i Gävleborgs län har länsstyrelsen gjort en mycket omfattande inventering som bl. a. gäller naturvård, fritid och turism, kulturminnesvård, planfrågor, sysselsättning och regionalekonomi. Länsstyrelsen har tagit som sin uppgift att dels redovisa ett så bra faktaunderlag som möjligt, dels göra en sammanfattad bedömning och föreslå i vilken ordning projekten inom länet bör tas in i planen.

Länsstyrelsens rangordning redovisas nedan.

Projekten är numrerade så att de projekt/älvsträckor som i första hand bör ingå i planen har de lägsta numren och de som i sista hand eller inte alls bör ingå har de högsta.

1. Mackmyra i Gavleån (Gävle)
2. Jädraån mellan Tallås och Gammelboning (2 projekt) (Ockelbo)
3. Kölsjöån-Testeboån mellan Hedsjön och Vallsjön (4 projekt) (Ockelbo)
4. Ängraån (Ljusdal)
5. Edänge i Ljusnan (Ljusdal)
6. Galvån (Bollnäs)
7. Voxnan uppströms Vallhaga (Ovanåker–Ljusdal)

Vi motionärer instämmer i stort i länsstyrelsens prioritering frånsett en del synpunkter som gäller Edänge och Galvån.

När det gäller Edänge så finns det alternativa projekt som anpassar utförandet till de naturliga förhållanden som råder inom området. Den större förändringen, som Edängeprojektet nu medför, är att en dämningssjö bildas mellan Edeforsen och Edängeforsen.

Detta alternativ innebär att ca 50 ha åker och äng och ca 50 ha produktiv skogsmark icke kommer att överdämmas.

Det motsvarar ca 75 % av markskadorna mellan forsarna som kan undvikas jämfört med tidigare förslag.

Merkostnaderna har beräknats till ca 3,5 milj. kr. men miljövinsterna är betydande.

Vi är övertygade om att älvens attraktionskraft i Ljusdalsområdet efter en sådan alternativ utbyggnad kommer att öka i flera avseenden, exempelvis när det gäller turism och allmänhetens möjligheter att utnyttja älven i större utsträckning både för båtfart och fiske.

En utbyggnad kommer att innebära mer normalvattenstånd i älven, som nu delvis kan vara torrlagd sommartid.

AB Hälsingekraft ansökte redan 1971 hos vattendomstolen om tillstånd för utbyggnad av fallsträckorna.

AB Hälsingekraft har sitt huvudkontor, sin verkstad och sin eldistribution inom området.

Förnyelsebar, billig och miljövänlig energi kommer alltså långsiktigt industrin och innevånarna i Hälsingland till godo, och detta anser vi vara ett starkt argument för en utbyggnad av Edänge i Ljusnan, som skulle ge 119 GWh/år. Edänge är ett projekt som Ljusdalsbygden också behöver ur sysselsättningssynpunkt.

Oavsett vilka mått som används på arbetslösheten kan man konstatera att Hälsingland tillhör de hårdast drabbade områdena i landet. Arbetslösheten är särskilt hög bland byggnads- och anläggningsarbetare, under år 1984 i genomsnitt mellan 20 % och 30 %. Edänge kraftverk beräknas ge ca 250 årsarbeten under två och ett halvt år.

När det gäller Galvån är den en av de få rinnande vattendragen som finns kvar inom Bollnäs kommuns tätortsområden, där inte mindre än sex kraftverk tidigare byggts i Ljusnan och Voxnan.

Bollnäs kommuns innevånare har därför redan tidigare tagit ett stort ansvar för elförsörjningen i landet, och detta i flera fall med betydande skador på närmiljön.

I samband med den senaste utbyggnaden av Lenninge kraftverk i Voxnan 1981 tillstyrkte Bollnäs kommun den utbyggnaden under förutsättning att Galvån skulle bevaras.

Galvån från Galvsjön till utloppet i Ljusnan är totalt 12 km lång och har en fallhöjd på ca 80 m.

Galvån ligger inom Ljusnandalens primära rekreationsområde och i nära anslutning till Bollnäs kommuns fritidscentra vid Bolleberget och Hälsingeleden – Galvenleden som har tusentals besökande varje år.

Vid en utbyggnad av Galvån skulle vattnet från Galvsjön och Galvån föras i en helt annan riktning, detta via en kulvert upp till Flästasjön för att sedan kunna utvinnas vid kraftverken i Lottefors och Dönje.

Därvid skulle Galvån från Nyfors och Åsbacka och hela vägen genom den vackra dalen ner mot Röste by till utloppet i Ljusnan 6 km norr om Bollnäs centrum helt torrläggas.

Tyvärr är området kring Galvsjön och Galvån inte inventerat och kartlagt i likhet med aktuella älvsträckor i Ljusnan och Voxnan.

Älvräddarnas organisationer har exempelvis inte ägnat något som helst intresse åt natur- och miljöfrågor när det gäller Galvån.

Men i Galvån finns ett bra harr- och öringsfiske på nära håll, och i nedre delen av ån ett av kommunens få kräftfiskevatten.

Strömstaren är vanligt förekommande efter Galvån, och enligt fiskevårdsföreningen och jaktvårdsföreningen finns även utter inom området ner till dammen vid Dönje kraftverk i Ljusnan.

En stor del av nuvarande vattenföringen i Ljusnan genom centrala Bollnäs (40 % sommartid och 80 % vintertid) kommer från Galvån, som har sitt utlopp i Ljusnans torrlagda älvfåra nedanför dammen i Dönje.

En utbyggnad av Galvån skulle därför på ett avgörande sätt påverka vattenföringen och närmiljön i centrala Bollnäs bl. a. vid kommunens badplats – Karlslundsbadet.

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utbyggnad av Edänge kraftverk i Ljusnan,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att hänföra Galvån till den kategori av älvsträckor som har högsta bevarandevärde.

Stockholm den 22 januari 1985

STIG ALFTIN (s) IRIS MÅRTENSSON (s)

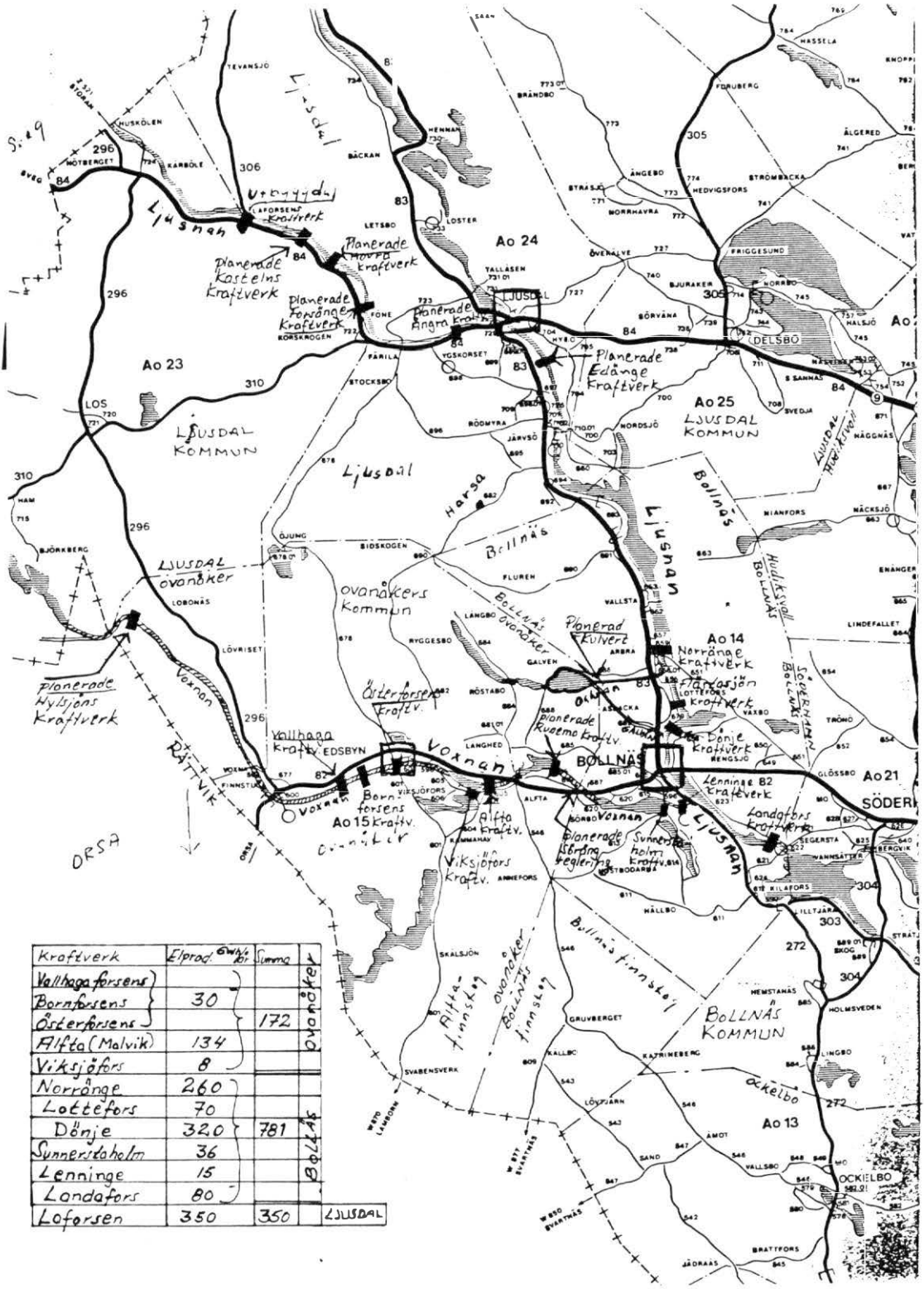

Kraftverk	Elprod. GWh/år	Summa	
Vallhaga forsens			
Bornforsens	30		
Österforsens		172	Ovanåker
Alfta (Malvik)	134		
Viksjöfors	8		
Norränge	260		
Lottefors	70		
Dönje	320	781	
Sunnerstaholm	36		
Lenninge	15		Bollnäs
Landafors	80		
Loforsen	350	350	Ljusdal

Kartblankett

GÄVLEBORGS LÄN

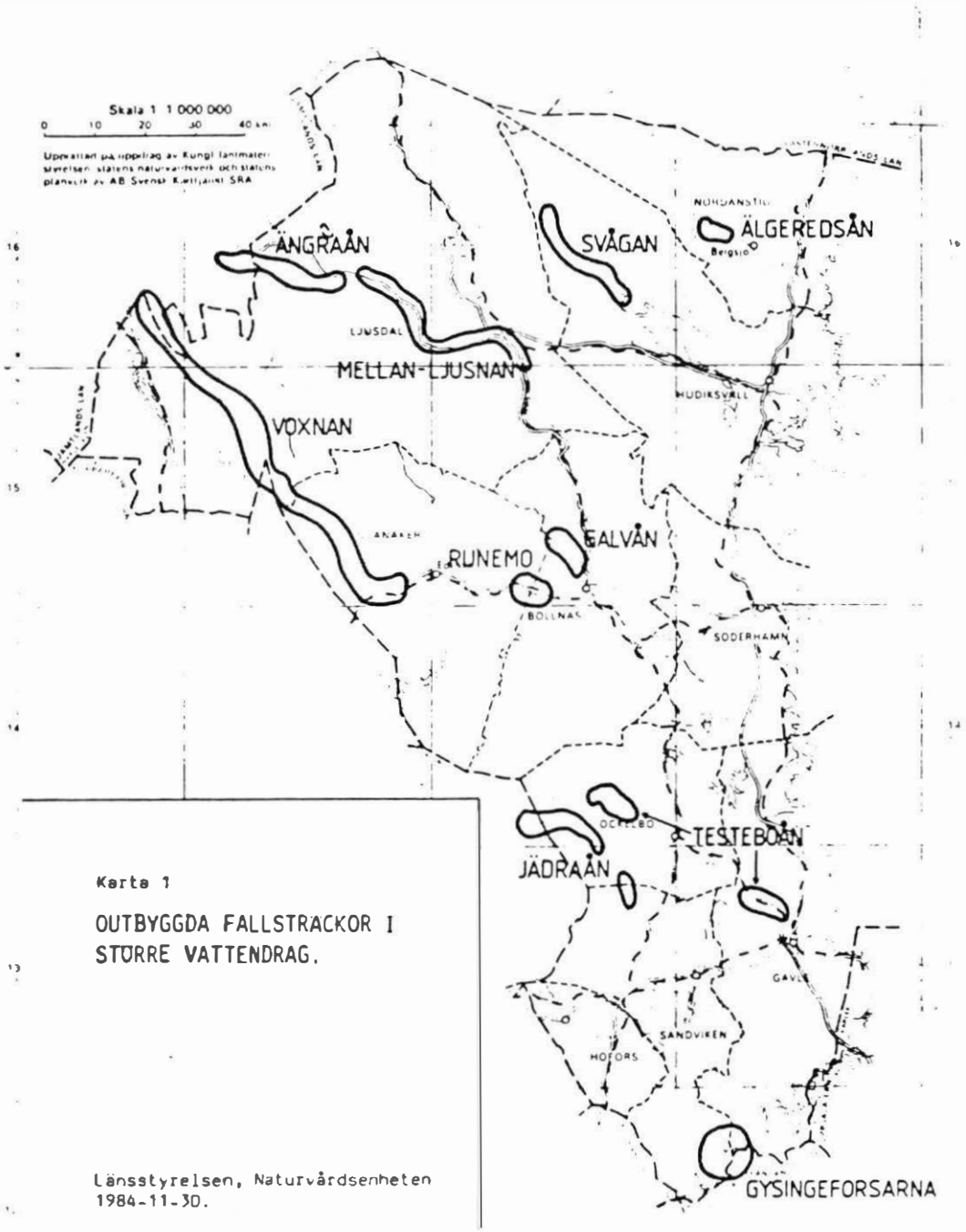

Karta 1

OUTBYGGDA FALLSTRACKOR I STÖRRE VATTENDRAG.

Länsstyrelsen, Naturvårdsenheten
1984-11-30.

EDANGE KRAFTVERK
SITUATIONSPLAN
ENL. ANSÖKAN 1971
SKALA 1:10000

BILAGA X 3

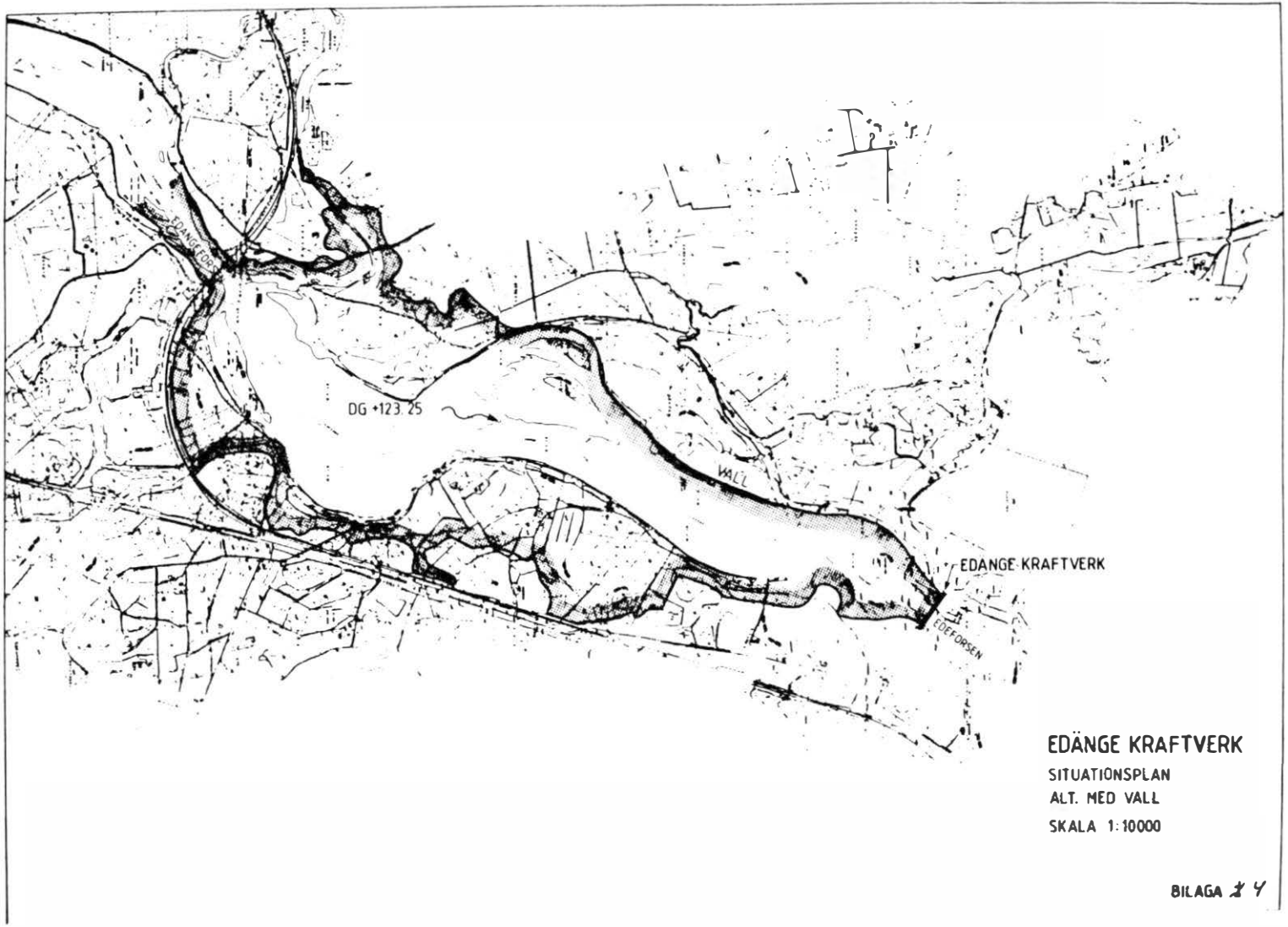
EDÄNGE FORS
DG +123.25
VALL
EDANGE KRAFTVERK
EDEFORSEN
EDÄNGE KRAFTVERK
SITUATIONSPLAN
ALT. MED VALL
SKALA 1:10000
BILAGA 2 4

minab/gotab Stockholm 1985